

Güzel İnsan

Nureddin Yıldız'ın 17.03.2019 tarihli (352.) Hayat Rehberi dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Aziz kardeşlerim,

İnsanoğlunun bugünkü kadar aradığını hatta aradığından fazlasını bulabildiği bir zaman daha olmamıştır. Küçük çocukların bile özel odalarının, istek listelerinin olduğu zamanlardayız. Bu elbette bir nimet olarak, Allah'a şükretmemizi gerektiren iyi durumlardandır. Hamd olsun ki kimse çarık giymeye mecbur kalmadığı gibi bir ayakkabıyı da on yıl boyunca giymek neredeyse görülmemekte veya çocuklar babalarının eski pantolonlarının kumaşından kesilerek dikilmiş pantolonlar giymemektedirler.

Nimetler artık, fazlasını ne yapacağımızı düşündüğümüz hâle gelmiştir. Barakalarda yaşamadığımız gibi üstüne üstlük evlerin genişliğinin yeterli olmadığını söyleyip binaları küçük görece kadar da bolluk içindeyiz.

Evlerimiz ve yollarımız genişlemiş, imkânlarımız büyümüş ancak ruhlarımız daralmıştır. Çatlıyoruz, herkes çatlıyor; karı-koca, anne-evlat... Yeni evlenen bir genç kızın kaynanasıyla bir arada yaşayacağı söylene televizyonlar o kıza röportaj için sıraya girerler. Çünkü kimse bir başkasıyla bir arada duramıyor; kaynanaya sorulsa dünyanın en vahşi gelini ona rastlamıştır, gelineyse sormaya lüzum yok, o zaten bir kaplanla aynı evde yaşadığını söyler. Herkes kendi dışındaki bütün insanların kötü olduğuna hükmediyor.

Bu mevzuda haklı ve haksız meselesinin ne yazık ki sonucu yoktur, konuşanın nefisler olması nedeniyle. Konuşan maalesef yüreklerimiz ve vicdanlarımız değildir. Nefislerimiz konuştuğu için ortada *kimin haklı olduğu* sorusu cevapsız kalmaya mahkûm beklemektedir. Nefis tatmin olmuyor, ne yiyecekten ne meskenden ne arkadaştan. İnsan dün ölesiye sevdiğini bugün boğazlamak istiyor, dün okşadığına bugün tükürüyor.

İnsan çatlıyor ama keskin sirkenin küpüne zarar vermesi gibi çatlamak da yalnız kendine zarar veriyor. Esasen büyük bir arayış içinde olan insanın bu hâlini siyasetçilerden psikologlara kadar herkes de biliyor. Yaratıcısından kopmuş bir neslin bu dünyada huzuru yoktur. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem eczanesi dışında hangi eczaneden ilaç alınırsa alınsın, sonu delirmekten başka yere çıkmayan bir hayat yaşanır.

İlkokul mezunlarının nüfusun yüzde onu bile olmadığı zamanlarda insanlar şimdiki diploma üstüne diploma koyulan durumdakinden daha huzurlu yaşıyorlardı. Eskiden tıp fakültesi umumiyetle dâhiliye doktoru veya cerrah yetiştirir, onlar da insanların tedavi işlerine hemen hemen yeterlerdi. Şimdi sadece dâhiliye bile yirmiye yakın ayrı dala bölünüyor ama insanlara yetmiyor. Aile fertlerinin her biri, diğeri nedeniyle psikoloğa/psikiyatra gidiyor ama yetmiyor. Hastalıklar ve dertler çoğaldı ama çare hâlâ ortalıkta yok.

Yaratan, hükmeden, cennet ve cehennem getiren Allah'tan uzaklaştıkça sadece dertlerini artıran insan hâlâ kendi evinde ve iş yerinde delirecek kadar huzursuz olmanın çaresini bulabilmiş değil. Dedelerimiz Ermeni komşularıyla bile huzurlu hayat yaşamışken biz kendi doğurduğumuz çocuklarımızdan kaçacak delik bulamıyoruz. Dünyada ne oluyor; yol yoktu, hastane yoktu, havalimanı yoktu ama hepsi oldu, yaşayacak huzur kalmadı. Dünyaya neler olduğunu sormayacak, kendimizi hep sigara içerek mi avutacağız? İnsan için mezardan önce rahatlık ve huzur yok mu?

Bütün dertlerimize, yokluk ve kıtlık durumlarımıza hatta hastalıklarımıza rağmen huzurlu olabilmemiz mümkündür. Bu daha önce olmuştur. Ambülansın hastayı kapıdan alıp hastaneye götürdüğü ve tedavinin hemen başladığı zamanlara, acil ameliyat sırasının aylar sonraya verildiği günlerden gelindi.

O zaman dertlerine rağmen daha huzurlu olan insanın şimdi neyi kaybetmiş olduğunu merak edip bulmak görevidir.

Sorun fakirlik idiye şimdi imkânlar başımıza bela oldu, huzurumuz nerede? Kağrı arabalarıyla bir yere gidebiliyordu insanlar da bu yüzden huzursuzdular diyelim; şimdi şehirden şehre uçarak gidiyoruz, öyleyse huzurumuz nerede? Uçaklarımız, uçak gibi arabalarımız var. Neyi bulduk, neyi kaybettik?

Kaybettiğimiz, Allah'ın bize gönderdiği ruh doktorumuz olan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in reçeteleridir. Bunun içindir ki imkânlarla dolu hayatımızda huzur bulamıyoruz. Hastaneler bize sadece ilaç verebiliyor, ruh veremiyorlar. Çocuklarını diri diri gömecek, kendi babaları ölünce anneleriyle evlenecek ve istediğini istediği zaman öldürecek hakkı elinde bulacak kadar zehirli hayatlar yaşayan insanlara Allah'ın gönderdiği Muhammed aleyhisselam, onları bataklıktan çıkarıp selamete erdirmiş ve karınları doymayan, belden aşağılarını tam olarak örtecek uzunlukta elbiseleri bile olmayan hayatlarına rağmen huzuru yakalamışlardı.

Âdem aleyhisselamdan bugüne kadar insanlık, Peygamber aleyhisselamın bize en güzel numunesini getirdiği reçeteyi bulduğunda huzurla yaşamış ve yolunu bundan uzağa düşürdüğünde helak olmuştur. Derdimiz para fakirliği değil, orijinal insanlığın fakirliğini yaşamaktır. Para yokluğundan dolayı insana bir şey olsaydı bizden iki nesil önceki dedelerimiz yaşayamazlar ve biz de doğamazdık. Onların yaşadığı hayat, doğan yeni çocuğu saracak kadar bez parçası bulunmayan evlerde katlandıkları bir fakirlikle yoğrulmuştu.

Kâfirler, insanlığın neyi kaybettiğini ve huzursuzluğun kaynağını belki bilemiyor olabilirler ama biz Müslümanlar bunu nasıl bilemeyiz? Müslümanlar, Ebu Cehil gibi bir azılı kâfirin oğlundan mükemmel bir insan yetiştiren Muhammed aleyhisselama iman etmiş kimselerdir. Bir bardak suyu aramak değil, adeta okyanusun ortasında yaşamak gibi bir bolluk bize mümkündür.

Böyle bir ümmetiz ancak insanlığımızda sıkıntı yaşıyoruz. Eğer insanlığımızda sıkıntı olmasaydı Allah'ın adını kullanarak ve Peygamber aleyhisselamın sünneti rehberliğinde nikâh kıydığımız eşlerimizle beş kuruş etmez şeyler yüzünden tartışmaz, kavga etmezdik. Leş dünyası olduğunu bildiğimiz bu âlemi cennet zannetmezdik. Evimizin mobilyalarına adeta havz-ı kevserin etrafında sıralanmış koltuklar gibi muamele etmezdik. Kendimiz gibi fanilerden beklediğimiz mutluluğu, Allah'tan beklenmesi gereken mutlulukların yerine koymazdık.

Herkesin birbirinden beklediği, beklentilerin ucuz taleplere sıkıştığı büyük bir bedbahtlık karabasan gibi üzerimize çökmüştür. Baba evladından diploma alıp forslu bir iş sahibi olmasını, evlat babasının evlendirmesini ya da diğer ihtimalde erkenden ölüp mirasına konabilmeyi bekliyor. Kadın kocasından, koca karısından bekliyor. Herkes komşusunun sessiz olmasını istiyor ama kendi gürültüsü bir sebeple doğal sayılıyor. Hepimiz siyasetçiden ve doktordan bir şeyleri çözüme kavuşturmasını bekliyoruz ve sanki bizim vazifemiz özellikle mağdur ve hasta olmak için uğraşmaktan ibarettir.

Bu rehavetli ve uçuk beklentili hayat bir yandan dünyanın ömrünün bittiğini gösterirken diğer yandan insanlığın topluca cennet geçirmekte oluşuna işaret ediyor. Hâlbuki bütün dünya böyle olabilirdi ancak biz bu dünyayı 'bir ağacın gölgesinde dinlenmeye' benzeten ama 'âlemlere rahmet olarak' da gelen Peygamber aleyhisselamın ümmeti olmamız hasebiyle kayışı bu kadar dağıtmamalıydık. İnsanlığımız zarar görmeye başlamış ve temelde bu yaşandığından, İslamlığımız da işe yararlığını kaybetmektedir. İnsanlığı güzel olmayanın namazı nasıl güzel olabilir?

Güzel bir insanlık ortaya konmadığı sürece ramazanda güzel bir oruç da ispat edilemez çünkü oruç insanın midesiyle ilgilidir. Mide asit dolu ve ülserken mükemmel oruç tutmak mümkün değildir. İnsanlığı sorunlarla dolu birinin sözelimi hac vazifesini hakiki bir mümin edasıyla yerine getirmesi nasıl beklenebilir ki; diğer hacının ayağına basmasa, tipini ve ırkını yargılamasa zevk alamaz o.

Önce insan, harikulade insan, olacağız ve kaybedilen bu olduktan sonra bir ölüye ceket giydirmenin anlamı olmadığını bileceğiz. Nezaket, ahlak ve karşılıklı hoşgörü erimişse İslam'ın giydirilebileceği bir bünyeden söz edilemez. İslam, insanın dinidir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem en iyi Müslüman'dan söz ederken ahlakı en iyi olan insana işaret etmektedir ve ahlak, karşılıklı ilişkilerde saygı ve seviye demektir.

Müslümanlar olarak çok şey kaybettik, çok şey bulduğumuz bir dünyada. Bulduklarımızla kaybettiklerimiz denkleşir mi; bu bir anlayış meselesidir. Ahlak, sevgi, hürmet, anlayış, müsamaha yok ve herkes birbirini sömürmek için yaşıyor ama arabam var; bunlar birbirine denk olabiliyorsa böyle düşünen biri için mesele yoktur. Herkesin "bütün arabalar kırmızı ışık yanıyormuş gibi dursun, sadece ben geçeyim" diye düşündüğü bir yerde trafik ne durumda olur?

İman ettiğimiz Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz, bataklıklardan teslim alıp melekler seviyesine yükselttiği ashabını yetiştirirken hareket noktası olarak kullandığı dört prensibini psikoloji ve psikiyatri branşlarının p harflerinin bile bulunmadığı bir dünyada uygulamıştı.

Bütün sıkıntılara ve kabına sığmayan insanın kendinden başka herkesi yanlış zanneden anlayışına karşı o zamanlarda söylenmiş bu tavsiyeleri şimdiki psikolog kardeşlerim bir kâğıda yazıp masalarına koysun ve sonra da bu hadislerin insandaki kabalık, hırçınlık ve geçimsizliği nasıl tedavi ettiğini görsünler. Bu esnada elbette bilimin kazandırdıklarını da kullanacaklardır fakat bizim vurgumuz, Resûlullah aleyhisselamin bu sözlerinin, kendi çocuğunu canlı hâlde toprağa gömebilecek düzeydeki mahlûklardan melek seviyesinde merhamet abideleri çıkardığı hakikati üzerinedir.

1- "Allah'a ve ahiret gününe iman eden, ya hayırlı söz konuşsun ya da sussun."

2- "İyi Müslüman, kendisiyle ilgisi olmayan işe burnunu sokmayandır."

3- "Kızmayacaksın."

4- "Kendin için istediğini mümin kardeşin için de istemedikçe iman etmiş olmazsın."

Müminin fabrika ayarları bu dört hadisin şekillendirdiği gibidir. Medine'de katil, şarapçı, zinakâr ve vahşi insanları nurları göklere kadar yükselen insanlara dönüştüren işte bu dört prensiptir. Yüz yirmi bin sahabi, Allah'ın onlardan razı olması için bu dört düsturu hayatında uygulamanın zorunluluğuna iman etmişti.

Ashab-ı kiramın devrinde araba yoktu ama olsaydı kendi dükkânlarının önüne park etmeyecekleri gibi başkasının dükkânının önüne de park etmezlerdi. Çünkü öğrendikleri kural, kendileri için hoşlanmayacakları işi başkaları için de uygun görmemek, aksi takdirde mümin olmama tehlikesini göğüslemektir. Bir araba parkı yüzünden 'imandan vazgeçmek' gibi bir riskle yüzleşemeyeceklerine göre araba park etmeye bakışlarını şekillendiren kural böyle bir kaynaktan doğuyordu.

Hayatlarının her anında bu bakışla şekillendirdikleri bir yaşayışın hükmü altındaydılar; merdivenlerden gürültüyle inen birinin komşunun evine rahatsızlık vereceğini takdir ettiklerinden bunu kendileri de yapmıyorlardı. Gıybetinin edildiğini bilse mahcup olacağından başkasının gıybetini de asla etmiyorlardı. Çünkü insan bir gıybet yüzünden niye imanından olsun?

İşte kendi kendine kurulmuş psikoloji budur. Kendi kendini tedavinin mantığı böyledir. Ağız, eli, ayağı, gözü kurallı olmanın kesin kanunu "ya hayırlı söz konuşmak ya da susmak" ikileminde şekillenmiş ve tehlikeyi haber vermiştir. Bu bilindiği zaman insan "enayi miyim de konuştuğum bir cümle ahiretimi tehlikeye atsın?" diye düşünmekten kendini alamaz. Hangi aile gösterilebilir ki boşanmak üzereler ve bu, ağzından ölçsüz söz çıkan birileri yüzünden olmamış? Kıvılcım kadar küçük bir söz ağızdan çıkar ve yıllardır muhabbetle süren bir aile çöküverir; söz budur.

Başkasının işine karışmamak, gereksiz yere salça olmamak bu dört önemli kuraldan biridir. Yuva kurmuş bir çiftin nereye gittiği, ne yaptığı, nasıl hareket ettiği gibi üzerine vazife olmayan konulara karışıp fiskos kazanını kaynatmak görümce, kaynana, elti olmanın şartı değildir. Konuştuğunu nasihat kılıfına sokmak ama aslında lafın nereye gideceğini hesaplayamayıp ağır sonuçlara meydan vermek müthiş bir vebaldir. Büyük olmak da her işe burun sokmanın, yorum getirmenin sebebi değildir.

'Kızmamak' emri ise kızıldığında buna direnmekten ziyade, insana sinirlendirileceği ortamlardan uzak durmasını tavsiye manasındadır. Buna göre bir yere gittiğinde küfürlü konuşacağını bilen kişi sila-i rahim bile olsa o gidişten vazgeçmelidir. Yani sebepler ortadan kaldırılmalıdır.

Kendi iyiliği için gönünden geçeni kendinden başkaları için de isteyen insan acı hissetmez, o artık insanlığı kardeşi bilir. Bunun gerektireceği tavır şudur: Eşiyle beraber kaynanasının evine giden bir adam, eşinin onun hakkındaki üstü kapalı veya açık serzeniş ya da şikâyetlerinin aynılarını, kendi annesini evine gittiğinde tekrarlamaz. 'Kendi için düşündüğünü başkası için düşünmek' aynı zamanda kendisine yapılmasından hoşlanmadığı işi başkasına reva görmemeyi gerektirir. Nihayetinde herkes kendi insanlığından sorumludur ve herkes kendi imanını koruyarak, kendi insanlığının ve davranışlarının hesabını vermek üzere Rabbinin huzuruna çıkacaktır.

Bu davranış ekseninde düşünebilmek, hareketlerin hesaplanarak yapılması ve adım atılacağı zaman bir sonraki adımın tahmin edilmesi gibi küçük ama makul planlamaları da beraberinde gerektirir. Mesela bugün eşiyle arasında bir tartışma geçtiğini gören ve namazdan çıktıktan hemen sonra eve giderse tekrar bir bağışma yaşanacağını akıl eden insan, namazdan sonra sözgelimi camide biraz daha kalıp Kur'an okuyarak, tartışmanın üzerinden zaman geçmesini sağlayıp ortamın soğumasının iki taraf için de sağlıklı olacağını bilir.

Özellikle genç kardeşlerim, hayat yolculuğunun başındalarken yaşamaya böyle bakmalıdırlar. Biz yaşlılar olarak başka değerlerle başladığımız için ne yazık ki bu hakikatin altında kaldık. Bu cümlelerin muhatabı olan genç kardeşlerimin "öyle ama hoca..." diye başlayan itirazlarını da duyar gibiyim ancak bilinmelidir ki İblis'in, insanın dört iyilik teklifine karşı dört bin cevabı vardır. Bir dert ne kadar 'çözülemez' olabilir ki? Resûlullah aleyhisselam Medine'de bu hadislerini söylediği zaman Evs ve Hazreç kabileleri iki yüz yıllık bir kan davasını sürdürüyorlardı ve birbirlerinin on binlerce insanını öldürmüşlerdi.

Hâlbuki bu hadisler her şeyi bıçak gibi kesiverdi. Onlar da "ama bildiğin gibi değil..." diye itiraza başlayabilirlerdi. Şeytan onlara da bu ve benzeri vesveselerle yaklaşmış, iyiliğe hemen teslim olmamalarını fısıldamıştı fakat içlerine yerleşen iman galip geldi. Peygamber aleyhisselam onlara mescitte namaz kıldırırken bile şeytan eski davalarını onlara hatırlatmış, geçmişte kalan kavga ve savaş anılarını canlandırmayı ümit etmişti. Ama Allah'ın yardımıyla imanın galip gelmesini sağladılar.

Karşı tarafın 'hep yalan söylediği', 'inat ettiği' gibi bahanelerle insanlığı yaralayan tavırları sürdürmek makul olmadığı gibi herkesin kendi mezarına gireceği, kimsenin birbirinin mezarına girmeyip başkasının hesabından da sorumlu olmayacağı gerçekleri ortadayken gerçekçi değildir. Mükemmel ve güzel insan olmaya çalışan biri kendi imtihanını kazanır, karşısındakinin yaptığı olumsuzluklar da iyilik edenin hanesine yazılacaktır.

Kitlığını çektiğimiz şey insanlıktır. Dünyada bugünkü kadar fazla ezanın okunduğu bir zaman dilimi daha yaşanmış değildir, sadece ülkemizde yüz elli bin camiden ezan sesi yükseliyor. Fakat imkânların bolluğuna rağmen insanlık aranmaktadır.

Dikkatimizi çekmesi gereken başka bir husus da şudur ki Peygamberimiz aleyhisselatu vesselam, lüzumsuz veya olmasa da olacak bir tek kelime söylemez. Mesela konumuz olan hadis-i şeriflerden ilkinde "ya hayırlı söz konuşsun ya da sussun" da diyebilirdi lâkin böyle demedi; "kim Allah'a ve ahiret günü dirileceğine iman ediyorsa ya hayırlı söz konuşsun ya da sussun" diye cümlesini kurdu. Biraz akli

olan insan bile anlar ki dünyada konuştuğu her kelime ahirette karşısına çıkacak bir hesap meselesidir.

Dünyanın çetrefilli işi nedir ki ahireti satmaya değsin? Kadına karşı sırf altta kalmamak ve 'kazak erkeği' karakterinden taviz vermemek için sürdürülen anlamsız bir inat buna değer mi? İnsanın ahireti boş bir ısrar yoluna feda edilse artık ona kazak dense ne çıkar yorgan dense ne? İnsanların isimlendirmeleriyle Resûlullah aleyhisselamın ahirete imanı önümüze koyması hiç denk olabilir mi?

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.